

E l nou pas fronterer de Tapis a Costoja

Sobta una mica, quan circulem per la carretera N-II, entre Figueres i la Jonquera, trobar, a la dreta, poc abans del començament de la carretera que porta a Darnius i a Maçanet de Cabrenys i del denominat pont de Campmany, sobre el Llobregat d'Empordà, un rètol amb la llegenda següent: Darnius, Maçanet de Cabrenys, Costoja, Arles sur Tech.

És l'anunci de la nova carretera que travessa la serralada pirinenca, comunicant per un altre indret Catalunya amb França, l'Alt Empordà amb el Vallespir, pel coll de Costoja.

El trajecte de l'antiga carretera de Maçanet de Cabrenys és ben conegut. Surt del ja citat pont de Campmany, en direcció a ponent, camí de Darnius, trobant, primer, a la dreta, la carretera provinent d'Agullana, i unes dotzenes de metres més enllà, a l'esquerra, s'inicia la que porta a Boadella d'Empordà i Terrades, per un costat, i a Biure d'Empordà, per l'altre.

Darnius se'ns presenta com un poble molt ben arreglat, tant des del punt de vista arquitectònic

com urbanístic. Hi ha molts arbres, és molt net i senyoreja. Cap al final del poble, a mà esquerra, la carretera frega la pairalia de can Massot, llar del pobre Joan Massot, segrestat i sacrificat pels trabucaires, el mes de maig de 1845.

A partir d'aquí, i fins a Maçanet de Cabrenys, trobem dotze quilòmetres literalment inacabables –que semblen cent vint–, amb pujades i baixades i corbes innombrables que ressegueixen constantment el faldar de les muntanyes de la nostra dreta.

A Maçanet de Cabrenys, la carretera es desvia cap a l'esquerra, evitant el nucli antic de la vila, amb els carrers massa estrets per a la circulació actual, transformant-se en una via asfaltada de gran amplada, que fins fa poc només arribava fins al veïnat de Tapis, un petit agregat de Maçanet. La carretera, fins a Tapis, necessita un ràpid agençament –que es farà ben aviat, de ben segur–, ja que la circulació de vehicles augmenta dia rere dia tant en un sentit com en l'altre.

Cruant valls i pujant muntanyes, la carretera s'enfila fins a Tapis, un llogarret rescatat

El nou pont sobre el riu Major, vist des del costat francès. Al fons el cim de Bac Grillera.

de l'oblit, amb un restaurant que, sobretot els dies de festa, s'omple de gom a gom. Els automòbils dels clients ocupen tot l'aparcament i es veuen obligats a situar-se a ambdós costats de la carretera en llargues files. L'església de Sant Briç presideix el petit nucli urbà de Tapis, arraulit als seus peus.

De Tapis fins a la frontera, la carretera és nova, espaiosa, protegida i amb un paviment perfecte. Va pujant en un pendent suau fins al coll dels Horts, des d'on és fàcil albirar la vella i enrunada església de Sant Cristòfol i pujar, després, si es tenen bones cames i bons pulmons, al proper cim de Bac Grillera, dominador d'una extensa panoràmica vers el sud, pel terme d'Albanyà i la vall de la Muga, per un costat, i cap a Cursavell i les cingleres de Sant Joan de Bussols, de l'altre.

Passat el coll, la carretera davalla cap al riu Major, que aquí forma frontera amb França. El pont de nova construcció permet ara el pas per aquest veral, abans d'accés tan difícil. A l'entrada del pont, pel costat català, una làpida de la Generalitat de Catalunya; a la banda contrària, una de l'Estat francès; a l'esquerra, propera al pont, però a Catalunya, la vella i famosa masia de Riumajor, un antic hostal ple de records de contrabandistes; i a dalt de tot, tancant l'horitzó, com penjat damunt l'abisme, el poble de Costoja, amb la silueta de la seva meravellosa església romànica de Santa Maria, que mereix una llarga visita.

Després del pont, la carretera puja fins a Costoja en dues grans llaçades. A dalt del coll, a la dreta,

Rètol que es troba a la carretera N-II, entre Figueres i la Jonquera, abans de la cruïlla de Maçanet de Cabrenys.

una estela assenyala que per aquest indret es van exiliar setanta mil republicans, l'any 1939. Amb la construcció de la nova via el poblet de Costoja n'ha sortit certament beneficiat i l'afluència de visitants és constant. Uns s'hi deturen per veure el temple parroquial; altres, aprofiten l'estona per dinar a l'hotel-restaurant de la població. De cop i volta, Costoja, fins no fa gaire pràcticament desconeguda, s'ha convertit en una localitat turística.

Una llarga baixada porta el viatger des de Costoja fins a Sant Llorenç de Cerdans, vila que havia sofert una constant davallada en els darrers anys, però que ara, segurament, amb la construcció de la nova ruta, es recuperarà. Hi ha bars, botigues, restaurant, un petit museu i a l'estiu, sobretot, s'hi nota un ambient turístic que augmentarà, sens dubte, en un futur pròxim.

Va baixant la carretera, sense parar, des de Sant Llorenç de Cerdans, fins que troba, al fons de la vall, el curs del riu Tec. Són nou quilòmetres de pendent, en el curs dels quals creuem el petit veïnat de la Farga del Míg, on hi ha la cruïlla amb la carretera que puja de Serrallonga i el pont de l'antic ferrocarril, ara suprimit. El pas del Llop, on la carretera

travessa el riu Tec, ha estat utilitzat des de molt antic per a accedir a Sant Llorenç de Cerdans, tant per la gent del rodal com per contrabandistes i trabucaires. A l'altra banda del corrent i poc abans d'ajuntar-se amb la ruta principal del Vallespir, un altre rètol ens indica el destí de la ruta: Sant Llorenç de Cerdans, Costoja, Maçanet, Figueres. En aquest lloc, hom pot tombar a l'esquerra i pel poble del Tec, Prats de Molló i el coll d'Ares, entrar a Catalunya per Molló i Camprodon, o bé girar a la dreta i arribar a Arles de Tec, passant pel veïnat de la Palma –La Palme, diuen els francesos–, les gorges de la Fou, tan famoses i visitades, i la urbanització de can Partere.

Arles de Tec és una vila d'uns tres mil habitants, seu d'un antic monestir benedictí, fundat el segle VIII a la propera vila d'Amelieles-Bains –els Banyes d'Arles, antigament– i traslladat a Arles de Tec en ésser destruït el primitiu pels normands, l'any 859. Del cenobi es conserva la magnífica basílica romànica, capgirada, amb la bonica façana oriental, al costat de la qual es troba la Santa Tomba i el preciós claustre gòtic alçat per l'abat Ramon de Bianya, oriünd de la Garrotxa, com el seu nom indica.

Arles de Tec celebra, cada any, a primers de setembre, unes magnífiques festes medievals en les quals s'han inspirat les que actualment tenen lloc a Catalunya, concretament a Castelló d'Empúries i a Peratallada.

I després d'Arles, Amelie, Céret, Morellàs, el Portús... i Catalunya.

NARCÍS PUIGDEVALL

Làpida commemorativa de la inauguració del pont sobre el riu Major, en territori francès.

